

badania i analizy możliwości turystycznego zagospodarowania rzek i jezior na Kociewiu Tczewskim

Zleceniodawca:

Lokalna Grupa Działania WSTĘGA KOCIEWIA
ul. 22 lipca 4, 83-132 Morzeszczyn
tel.: (58) 536 27 19, fax: (58) 536 27 92
e-mail: lgd@wstega-kociewia.pl

Autorzy:

Zespół Lokalnej Organizacji Turystycznej KOCIEWIE:

Wioleta KULLAS

Jarosław WOJCIECHOWSKI

Emilia LASKOWSKA

pod kierunkiem Piotra KOŃCZEWSKIEGO

Konsultacje:

Jacek ZDROJEWSKI, Doradztwo i Szkolenia „TREK”

Materiał powstał w oparciu o dokumenty uzyskane w urzędach gmin i starostwie powiatowym obszarze LGD Wstęga Kociewia. Katalog możliwości zagospodarowania turystycznego jest wizją oraz pomysłem autorskim podmiotu wykonującego zlecenie i osobiste prawa autorskie przysługują Lokalnej Organizacji Turystycznej KOCIEWIE.

Operacja współrealizowana przez Lokalną Grupę Działania Wstęga Kociewia
w ramach działania 4.31 „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Dofinansowano ze środków Unii Europejskiej oraz Budżetu Państwa

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

SPIS TREŚCI

1. Obszar objęty badaniem
2. Sieć hydrograficzna Kociewia Tczewskiego
3. Stan czystości wód powierzchniowych (rzek)
4. Turystyka wodna
5. Najnowsze trendy w turystyce wodnej
6. Katalog możliwości turystycznego zagospodarowania
7. Rozwój turystyki wodnej w planach rozwoju i dokumentach strategicznych obszaru LGD
8. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć turystyki wodnej

1. Obszar objęty badaniem

Teren Kociewia Tczewskiego leży w południowo-wschodniej części województwa pomorskiego. Obszar LGD WSTĘGA KOCIEWIA w całości pokrywa się z obszarami wiejskimi Powiatu Tczewskiego. Zajmuje powierzchnię 675 km², obejmuje 3 gminy wiejskie - Tczew, Subkowy i Morzeszczyn oraz 2 gminy miejsko-wiejskie - Gniew i Pelplin.

Obszar wiejski Kociewia Tczewskiego, opr. własne LOT KOCIEWIE

2. Sieć hydrograficzna Kociewia Tczewskiego

Główną siecią hydrograficzną Powiatu Tczewskiego jest rzeka Wisła, która tworzy zlewnię I rzędu, odwadniającą obszar całego powiatu. Lewobrzeżnymi dopływami Wisły są: na północy Motława, w rejonie Pelplina i Gniewa - Wierzyca i na południu powiatu Struga Młyńska.

Jeziora na terenie powiatu w większości związane z rzeźbą polodowcową, powstały w wyniku nierównomiernej akumulacji materiału morenowego. Na obszarze wysoczyzny występują zbiorniki wodne bezodpływowe, zwane „oczkami”. W obrębie doliny Wisły i Wierzycy występują zbiorniki wodne zwane starorzeczami, zazwyczaj niewielkie, płytkie i zarośnięte roślinnością.

Gmina Gniew

Cały obszar gminy Gniew należy do dorzecza Wisły, która stanowi jej wschodnią granicę. W północnej części gminy przepływa największa po Wiśle rzeka Wierzyca, która przyjmuje jeden większy dopływ- rzekę Jankę. Wierzyca płynie stosunkowo szeroką doliną, silnie meandrując i tworząc przy tym liczne starorzeczka. Na południu gminy płynie rzeka Młyńska Struga i jej lewy dopływ Bielica. Młyńska Struga bierze swój początek w okolicy wsi Kamionka (Gmina Smętowo), a wpływając na obszar gminy Gniew przepływa przez jeziora: Pieniążkowo, Półwieś, Rakowieckie i płynie równoleżnikowo wąską, lecz głęboką dolinką ku Wiśle.

Duże znaczenie hydrologiczne i krajobrazowe mają jeziora typu rynnowego, znajdujące się w południowym obszarze gminy: największe z nich to jezioro Wyręby (Smarzewskie), zajmujące powierzchnię 52,7 ha, a w obrębie gminy 15,4 ha, następnie jeziora: Półwieś (powierzchnia 34,9 ha), Jelenie (29,9 ha), Rakowieckie (28,6 ha), Pieniążkowo (25,0 ha) oraz mniejsze jezioro Tymawskie o powierzchni 7,8 ha, bez nazwy (Pieniążkowo) o powierzchni 7,8 ha, bez nazwy (Rakowiec) o powierzchni 4,5 ha i bez nazwy (Piaseczno) o powierzchni 4,0 ha.

Na terenie gminy Gniew wody stojące i płynące zajmują 4,6 % powierzchni gminy.

Gmina Morzeszczyn

Obszar gminy Morzeszczyn leży w całości w dorzeczu Wisły. Generalnie prawie cała powierzchnia odwadniana jest w kierunku północnym i północno-wschodnim przez główną rzekę gminy - Jankę, prawobrzeżny dopływ Wierzycy. Długość rzeki w gminie wynosi 24,3 km. W części południowo zachodniej występuje niewielka rzeczka Liska, o długości 4,3 km, dopływ Janki. Orientacyjna długość kanałów i rowów melioracyjnych w gminie wynosi 80,8 km. W gminie brak większych jezior, spotykane są małe jeziora w okolicy Gętomia (o powierzchni 13,0 ha) i na wschód od Rzeżęcina. W rejonie Dzierżążna znajduje się siedem stawów rybnych, z których woda odprowadzana jest do rzeki Janki. Nowym tworem hydrograficznym jest jezioro (o powierzchni ponad 5 ha) powstałe poprzez zalanie nieczynnego wyrobiska żwiru i innego kruszywa budowlanego w okolicach Piły.

Gmina Pelplin

Największą rzeką przepływającą przez gminę Pelplin jest Wierzyca. Długość rzeki w gminie wynosi 10,2 km. Rzeka wykorzystywana jest gospodarczo - młyny, zastawki, jeziora zaporowe. Granicę wschodnią gminy stanowi Wisła, wraz z utworzoną przez nią Doliną Walichnowską. Granica zachodnia przebiega częściowo rzeką

Węgiermucą (długość w gminie 2,6 km) i Wierzycą. Orientacyjna długość kanałów i rowów melioracyjnych w gminie wynosi 319,3 km. Zbiorniki wodne sztuczne zajmują powierzchnię 15,6 ha.

W gminie Pelplin brak większych jezior - wyjątek stanowią jeziora Pelplińskie Duże oraz Pelplińskie Małe położone w obrębie Niziny Walichnowskiej. Ponadto znaczna ilość niewielkich zbiorników, oczek występuje w części zachodniej gminy, na wysoczyźnie morenowej.

Sieć hydrograficzna Powiatu Tczewskiego, opr. własne LOT KOCIEWIE

Gmina Subkowy

Znaczna część gminy Subkowy położona jest w zlewni Wisły i jej dopływu Strugi Subkowskiej, tylko część zachodnia w zlewni Wierzycy. W okolicach wsi Subkowy bierze początek Potok Knybawski (zwany Subkowską Strugą lub Drybokiem), który uchodzi do Wisły. Potok nie jest ciekim naturalnym lecz przekształconym przez człowieka. W górnym biegu odwadnia wąską erozyjną formę dolinną, w środkowym i dolnym płynie wąskim i podmokłym dnem rynny.

Na terenie gminy Subkowy nie ma dużych jezior, ale niewielkie polodowcowe oczka w zachodniej części gminy, na wysoczyźnie morenowej.

nazwa	długość (km)	ujście
Janka	24,3	Wierzycy
Struga Subkowska (Drybok)	18,2	Wisła
Struga Młyńska	17,9	Wisła
Beka I	10,6	Janka
Rów Młyński	9,0	Mottawa
Szpegawa	8,5	Jezioro Rokickie
Turzyca	8,2	Mottawa
Struga Bielicka	6,4	Jezioro Rakowieckie
Czysta	5,5	Szpegawa
Damaszka	4,3	Szpegawa
Liszka	4,3	Janka
Swarożynka	4,1	Szpegawa
Struga Kierwałdzka	3,9	Liszka
Struga Lipiogórska	3,7	Janka
Węgiernuca	2,6	Wierzycy
Waćmierka	2,4	Swarożynka
Rów Rakowiecki	2,0	Struga Bielicka
Struga Ulgowa	1,4	Mottawa
Mała Damaszka	0,7	Damaszka
Beka II	0,5	Beka I

nazwa	powierzchnia [ha]	głębokość maks. [m]	przeptywowe
Damaszka	80,9	4,7	☒
Półwieś	38,2	b.d.	☒
Rakowieckie	32,2	b.d.	☒
Jelenie	33,4	b.d.	NIE
Pelplińskie Duże	31,2	3,5	☒
Pieniążkowo	26,2	b.d.	☒
Rokickie Duże	24,1	b.d.	☒
Zduńskie (część)	15,8	b.d.	☒
Smarzewskie (część)	15,5	b.d.	☒
Gętomie	11,5	b.d.	NIE
Tymawskie	10,5	b.d.	☒
Węgornia	9,3	b.d.	☒
Pelplińskie Małe	8,9	b.d.	☒
Młyńskie	8,6	b.d.	☒
Rokickie Małe	7,8	b.d.	☒
Waćmierek	6,8	b.d.	NIE

Jeziora w granicach powiatu tczewskiego o pow. powyżej 5 ha,, www.infoeko.pomorskie.pl

Gmina Tczew

Podstawowe znaczenie hydrologiczne w gminie Tczew ma ciąg rzek Szpęgawy - Mottawy, z systemem jezior przepływowych (Rokickie, Małe Rokickie), stawami rybnymi i dopływami Turzycą i Swarżynką. W dolinie rzek Szpęgawy - Mottawy i na terenie żuławskim występuje duży kompleks stawów rybnych, liczne ciek i kanały. Podstawowe znaczenie mają tu kanał i Rów Młyński oraz Kanał Mieściński. W południowej części gminy z południa na północ płynie rzeka Drybok. W obrębie wysoczyzny występują oczka i zbiorniki bezodpływowe. Najgłębsze jezioro w gminie Tczew to jezioro Zduńskie, położone na granicy z gminą Starogard Gdański, o powierzchni 60,4 ha, długości 3 275 m i szerokości 310 m, głębokości maksymalnej 12,0 m i średniej 4,0 m. W części zachodniej znajduje się jezioro typu rynnowego Damaszką, o powierzchni 80,9 ha, długości 2100 m i szerokości 1900 m, głębokości maksymalnej 4,7 m i średniej 2,3 m. W części południowej gminy znajduje się niewielkie jezioro w miejscowości Waćmierek. Wody śródlądowe płynące, stojące i rowy w gminie Tczew zajmują powierzchnię 523 ha, co stanowi 3,1% powierzchni ogólnej gminy.

3. Stan czystości wód powierzchniowych (rzek)

Według Raportów o stanie środowiska Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska czystość wód na omawianym terenie kształtował się następująco.

Wisła

Stwierdzono, że wody Wisły w Opaleniu zaliczają się do II klasy czystości i III klasy na moście Knibawskim. Przez większą część roku zawartość bakterii typu fekalnego coli w wodach rzeki spełniała wymogi II klasy czystości. Wyniki miana coli wskazujące na III klasę pojawiły się okresowo we wszystkich punktach kontrolnych, jednak wzrost ich udziału do 25% miał wpływ na obniżenie jakości wód tylko w rejonie mostu Knibawskiego. W okresie od marca do września obserwowano w wodach rzeki wzrost zawartości chlorofilu „a” do ilości odpowiadającej III klasie czystości lub wodom pozaklasowym. Jego najwyższe stężenie (185,0 mg/m³) odnotowano w sierpniu w Opaleniu. Skład organizmów planktonowych w całym okresie badań odpowiadał strefie betamezosaprobowej (II klasa). Ocena zmian jakości wód Wisły z ostatnich lat wskazuje na ich poprawę, spada zasięg wód w III klasie i nadmiernie zanieczyszczonych na rzecz spełniających wymogi nawet II klasy.

Motława

Wody badano w miejscowości Rokitki na 52,1 km rzeki. W tym czasie spełniały one wymogi III klasy czystości. Wody Motławy były przez znaczną część roku dobrej jakości, spełniały wymogi II klasy czystości. Odnotowany w miesiącach letnich i jesienią wzrost stężenia azotynów przesądził o zaliczeniu ich do III klasy.

Wierzyca

Jakość wód badana była w następujących punktach kontrolnych:

- Wierzyca powyżej ujścia Węgiermucy, 40 km
- Węgiermuca, ujście do Wierzycy, 0,5 km
- Wierzyca powyżej Pelplina, 26,5 km
- Wierzyca poniżej Pelplina, w Stockim Młynie, 16,7 km,
- Janka, ujście do Wierzycy, 0,5 km
- Wierzyca powyżej Gniewu w Brodach Pomorskich, 9,2 km
- Wierzyca poniżej Gniewu, ujście do Wisły, 0,5 km.

Badania starsze, wykazywały, że wody Wierzycy na odcinku od Starogardu Gdańskiego do ujścia rzeki do Wisły, były pozaklasowe. Zadecydowała o tym ponadnormatywna zawartość fosforu ogólnego i bakterii typu fekalnego coli. Na przestrzeni lat stan czystości wód Wierzycy uległ znaczącej poprawie, zarówno pod względem fizyko-chemicznym, jak i sanitarnym. Obniżenie koncentracji substancji biogenych (związki azotu i fosforu) w połączeniu ze zmianą klasyfikacji wód stwierdzono zwłaszcza w dolnym odcinku rzeki, od Starogardu Gdańskiego do ujścia.

W późniejszych badaniach wody Wierzycy były wysoko natlenione, odznaczały się na ogół niską zawartością substancji rozpuszczonych, metali, azotu oraz jego form amonowej i azotanowej. Poziom substancji organicznych kwalifikował je do II klasy. O ich gorszej jakości decydowały najczęściej związki fosforu i azotyny. Kwalifikowały one wody w większości punktów kontrolnych do III klasy, z wyjątkiem punktów powyżej ujścia Węgiermucy i poniżej Gniewu, gdzie

stwierdzono wody pozaklasowe. W ciągu całego roku wody charakteryzowały się III klasy jakością fizyko-chemiczną, a poniżej Pelplina pozaklasową. Zawartość bakterii coli typu fekalnego w wodach utrzymywała się na poziomie III-klasy czystości. Wzrost koncentracji bakterii coli (wody pozaklasowe) występował powyżej i poniżej Węgiermucy oraz poniżej Gniewa. Ogółem jakość wód rzeki Wierzycy poprawiła się do III klasy jakości, z wyjątkiem wód w punktach kontrolnych powyżej i poniżej rzeki Węgiermucy i poniżej miasta Gniew.

4. Turystyka wodna

W literaturze zagranicznej i polskiej funkcjonuje szereg definicji turystyki. Światowa Organizacja Turystyki (WTO) opracowała dla celów statystycznych definicję turystyki, która stosowana jest także w Polsce. Według tej definicji, „turystyka obejmuje ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, zawodowych lub innych nie dłużej niż rok (bez przerwy) poza swoim codziennym otoczeniem z wyłączeniem wyjazdów, w których głównym celem jest działalność zarobkowa”.

Podstawowym kryterium podziału turystyki jest główny motyw podróży osoby wyjeżdżającej. Przy tym kryterium wyróżnia się następujące rodzaje turystyki:

- turystyka poznawcza,
- turystyka wypoczynkowa,**
- turystyka kwalifikowana,**
- turystyka zdrowotna,
- turystyka biznesowa,
- turystyka religijna.

Turystyka wypoczynkowa - służy regeneracji sił fizycznych i psychicznych i jako taka może i dość często wykorzystuje zasoby wodne jako podstawowe argumenty rozwoju.

Turystyka kwalifikowana, bo to w niej głównie ulokowana jest turystyka w oparciu o zasoby wodne, jest czasową, dobrowolną wymagającą przygotowania kondycyjnego i zawodowo-turystycznego. Jest częstą zmianą miejsca w przestrzeni, połączoną ze zmianą codziennego trybu życia, zaspokojeniem potrzeb ruchu i wysiłku fizycznego, osobistego kontaktu z innym środowiskiem społecznym, przyrodniczym i kulturowym oraz potrzeb informacyjno-poznawczych. Jest nowoczesną formą wypoczynku, tj. regeneracji sił fizycznych i psychicznych. Sprzyja temu okresowa zmiana środowiska społecznego i trybu życia, aktywności intelektualnej i emocjonalnej. Pomaga zaspokoić potrzeby poznawcze, ma wiele cech zbliżonych do sportu, różni się jednak od niego znaczną ruchliwością przestrzenną. W praktyce wyróżniamy turystykę kwalifikowaną: pieszą (nizinną i górską), **wodną** (kajakowa, motorowodna, żeglarska i podwodna), narciarska, kolarska, motorowa, speleologiczne.

5. Najnowsze trendy w turystyce wodnej

Płetwonurkowanie

Nurkowanie to przebywanie pod wodą przy wykorzystaniu odpowiedniego sprzętu lub na tzw. zatrzymanym oddechu (freediving), w celach rekreacyjnych, sportowych, naukowych, technicznych, ratunkowych lub militarnych. Nurkowanie ze sprzętem oraz nurkowanie na zatrzymanym oddechu jest zaliczane do sportów ekstremalnych.

Podstawowym sprzętem jest tzw. sprzęt ABC (maska, fajka, płetwy). Alternatywą jest użycie sprzętu umożliwiającego oddychanie sprężonym powietrzem (lub inną mieszanką gazów), co umożliwia dłuższe przebywanie pod wodą.

Pływanie ze sprzętem do głębokości 40 m jest coraz popularniejszą formą rekreacji również w Polsce. Coraz więcej powstaje baz nurkowych: nad jeziorami, zbiornikami sztucznymi oraz wyrobiskami kopalnianymi. Bazy takie dysponują wypożyczalnią sprzętu, wykwalifikowanymi instruktorami oraz rozpoznaniem akwenem, nierzadko ze sztucznie uformowanymi przeszkodami podwodnymi (wraki, rury, platformy).

Kurs płetwonurków na jeziorze Damaszk, fot. Paweł Kończewski

Kajakarstwo zwalkowe

(ang. logjams) to coraz popularniejsza w Polsce nizinna alternatywa dla kajakarstwa górskiego. Polega na eksplorowaniu rzek o maksymalnej uciążliwości - wypełnionych naturalnymi i sztucznymi przeszkodami (zwalonymi drzewami, jazami, progami), które pokonuje się bez wysiadania z kajaka. Spływy zwalkowe są zespołową aktywnością rekreacyjną, propozycją dla osób,

które od kajakarstwa oczekują czegoś więcej niż tylko relaksu na łonie przyrody, a mianowicie: emocji, przygody, sprawdzenia własnej kondycji i odporności psychicznej w trudnych warunkach terenowych. Większa ilość zwalek pokonanych bez opuszczania kajaka, daje kajakarzowi wyższy poziom satysfakcji. Należy zaznaczyć, że do uprawiania kajakarstwa zwalkowego oprócz dobrego opanowania kajaka, umiejętności technicznego pokonywania przeszkód i współpracy w zespole potrzebna jest odpowiednia siła i kondycja fizyczna. Kajakarstwo zwalkowe

zaliczane jest do sportów ekstremalnych, ale poziom trudności zależy tu przede wszystkim od wyboru konkretnego odcinka rzeki. Do uprawiania kajakarstwa zwalkowego niezbędny jest specjalistyczny sprzęt - odporne na uszkodzenia pojedyncze kajaki polietylenowe. Oprócz kajaka niezbędne są także superwytrzymałe wiosła służące nie tylko do wiosłowania, ale również zapierania się podczas przechodzenia przez zwalaki.

Spływ kajakowy, fot. LOT KOCIEWIE

Obie formy nowoczesnej turystyki ekstremalnej są możliwe do uprawiania na obszarze Kociewia Tczewskiego.

Niewielkie rzeczki (Janka, Węgiernuca) o dość sporym spadku a przede wszystkim z licznymi zakolami i niezliczoną ilością zwalonych drzew i innych przeszkód doskonale nadają się na rozwój kajakarstwa zwalkowego.

Od dwóch lat istniejące wyrobisko żwirowe w okolicach Piły nazwane przez autorów niniejszego opracowania Jeziorem Szmaragdowym, z doskonałą widocznością pod wodą, z dobrym dostępem do tafli wody, idealnie nadaje się na lokalizację bazy czy ośrodka sportów podwodnych.

6. Katalog możliwości turystycznego zagospodarowania

Przeprowadzona analiza dostępnych zasobów wodnych Kociewia Tczewskiego doprowadziła do powstania zbioru potencjalnych miejsc lokalizacji przedsięwzięć rozwijających gospodarkę turystyczną na obszarze LGD WSTĘGA KOCIEWIA. W zestawionych lokalizacjach można wyróżnić cztery rodzaje działań: instalowanie lub rozbudowa kąpielisk wiejskich, budowa lub modernizacja nadwodnych ścieżek ekologicznych, kreowanie szlaków kajakowych oraz stworzenie ośrodka sportów podwodnych.

Pomysły zostały ułożone w porządku geograficznym (z północy na południe):

- 01 ::
Kąpielisko nad Jeziorem Damaszką w Turzu
- 02 ::
Kąpielisko nad Jeziorem Rokickim w Lubiszewie
- 03 ::
Szlak kajakowy Kanatu Młyńskiego
- 04 ::
Kąpielisko nad Jeziorem Zduńskim przy Leśniczówce Boroszewo
- 05 ::
Kąpielisko nad Jeziorem Waćmierek w Waćmierku
- 06 ::
Ścieżka edukacyjna NAD DRYBOKIEM w Subkowach
- 07 ::
Kąpielisko nad jeziorem Pelplińskim Małym
- 08 ::
Kąpielisko nad Jeziorem Gętomie w Gętomiu
- 09 ::
Ścieżka edukacyjna BEKA i JANKA w Morzeszczynie
- 10 ::
Ośrodek Szkolenia Podwodnego nad Jeziorem Szmaragdowym w Pile
- 11 ::
Szlak kajakowy rzeki Janki
- 12 ::
Kąpielisko nad Jeziorem Jelenie w Jeleniu
- 13 ::
Kąpielisko nad Jeziorem Pieniążkowskim w Pieniążkowie
- 14 ::
Kąpielisko nad Jeziorem Półwieś w Półwsi
- 15 ::
Kąpielisko nad Jeziorem Rakowieckim w Rakowcu
- 16 ::
Kąpielisko nad Jeziorem Smarzewskim w Wyrębach
- 17 ::
Szlak kajakowy rzeki Wierzycy
- 18 ::
Ścieżka edukacyjna STRUGA MŁYŃSKA w Opaleniu

W dalszej części dokumentu każdy z powyższych pomysłów został przedstawiony w syntetyczny sposób.

Kapielisko nad Jeziorem Damaszką w Turzu

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	TCZEW
Miejscowość	TURZE

Orientacja:

Kapielisko zlokalizowane jest na wschodnim brzegu jeziora, w parku, w obrębie wsi Turze.

Stan istniejący:

Teren kąpieliska wypłaszczony, zejście do jeziora dobre, plaża piaszczysto-zwirowa, brak infrastruktury brzegowej. W parku pozostałości po wiacie (muszli) koncertowej.

Zakres proponowanych prac:

- bagrowanie strefy przybrzeżnej w obrębie kąpieliska,
- nawiezenie i rozplantowanie piasku,
- montaż pomostu drewnianego,
- montaż ławeczek, wiat, śmietników,
- budowa toalet, przebieralni, budynku socjalno-magazynowego dla obsługi kąpieliska,
- budowa chodników, parkingu...

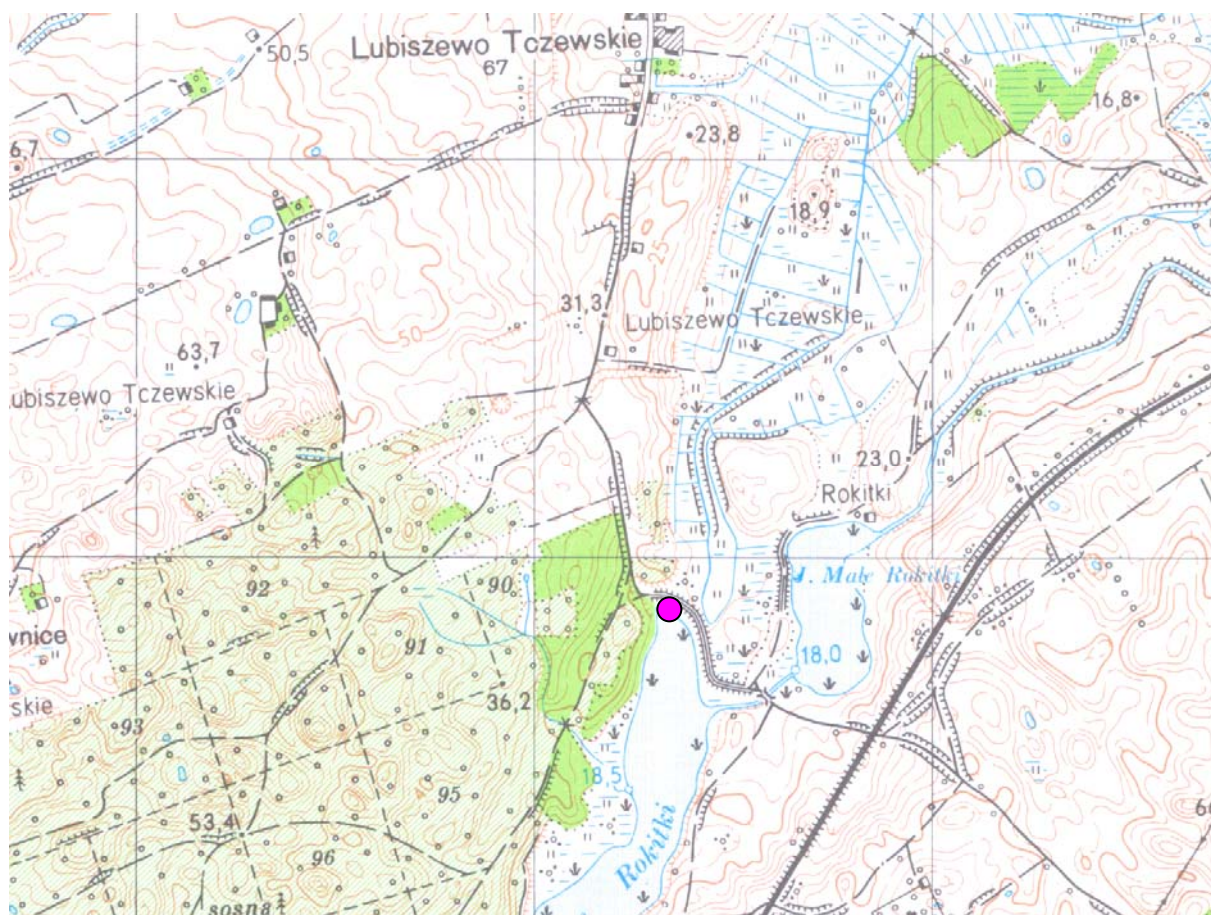
Kąpielisko nad Jeziorem Rokickim w Lubiszewie

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	TCZEW
Miejscowość	LUBISZEWO

Orientacja:

Kąpielisko zlokalizowane jest na północnym brzegu jeziora Dużego Rokickiego przy drodze Lubiszewo-Śliwiny.

Stan istniejący:

Teren kąpieliska wypłaszczony, zejście do jeziora dobre, plaża gliniasto-żwirowa, brak infrastruktury brzegowej. Kontener na śmieci.

Zakres proponowanych prac:

- bagrowanie strefy przybrzeżnej w obrębie kąpieliska,
- nawiezenie i rozplantowanie piasku,
- montaż pomostu drewnianego,
- montaż ławeczek, wiat, śmietników,
- budowa toalet, przebieralni, budynku socjalno-magazynowego dla obsługi kąpieliska,
- budowa parkingu...

Szlak kajakowy Kanału Młyńskiego

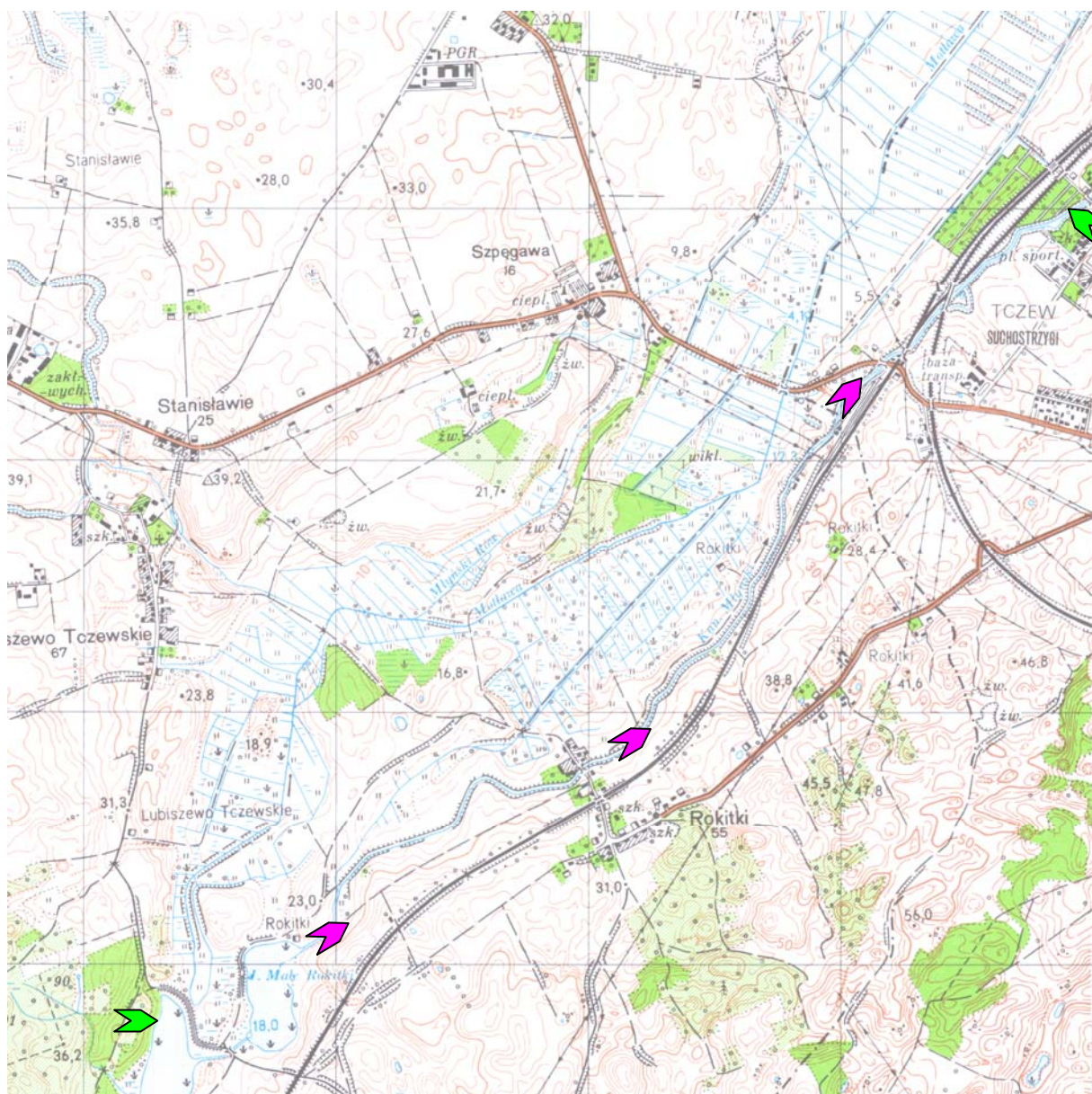
Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat
Gmina
Miejscowość

TCZEWSKI
TCZEW
ROKITKI, TCZEW

Orientacja:

Szlak kajakowy o długości ok. 5,5 km. Miejsce wodowania znajduje się na plaży na północnym brzegu Jeziora Rokickiego Dużego, najkorzystniej kończyć lądowaniem w okolicy parku na zapleczu Szkoły Podstawowej nr 8 w Tczewie (ul. Armii Krajowej 70) - dojazd od ul. Obrońców Tczewa. Końcowy fragment szlaku (ok. 1,5 km) należy już administracyjnie do Miasta Tczew (poza obszarem LSR Wstęga Kociewia).

Stan istniejący:

Szlak kajakowy nieuciążliwy, łatwy do pokonania, jedna przenoska i kilka przeszkód sztucznych. Brak infrastruktury ułatwiającej wodowanie, lądowanie i pokonywanie przeszkód, brak oznakowania oraz informacji. Szlak dostępny przez większość części roku.

Zakres proponowanych prac:

- budowa trapów oraz schodów i ślizgów umożliwiających lądowanie i wodowanie w pobliżu jazu (przenoska),
- ustawienie tablic informacyjnych na szlaku,
- okresowe usuwanie zbędnej roślinności...

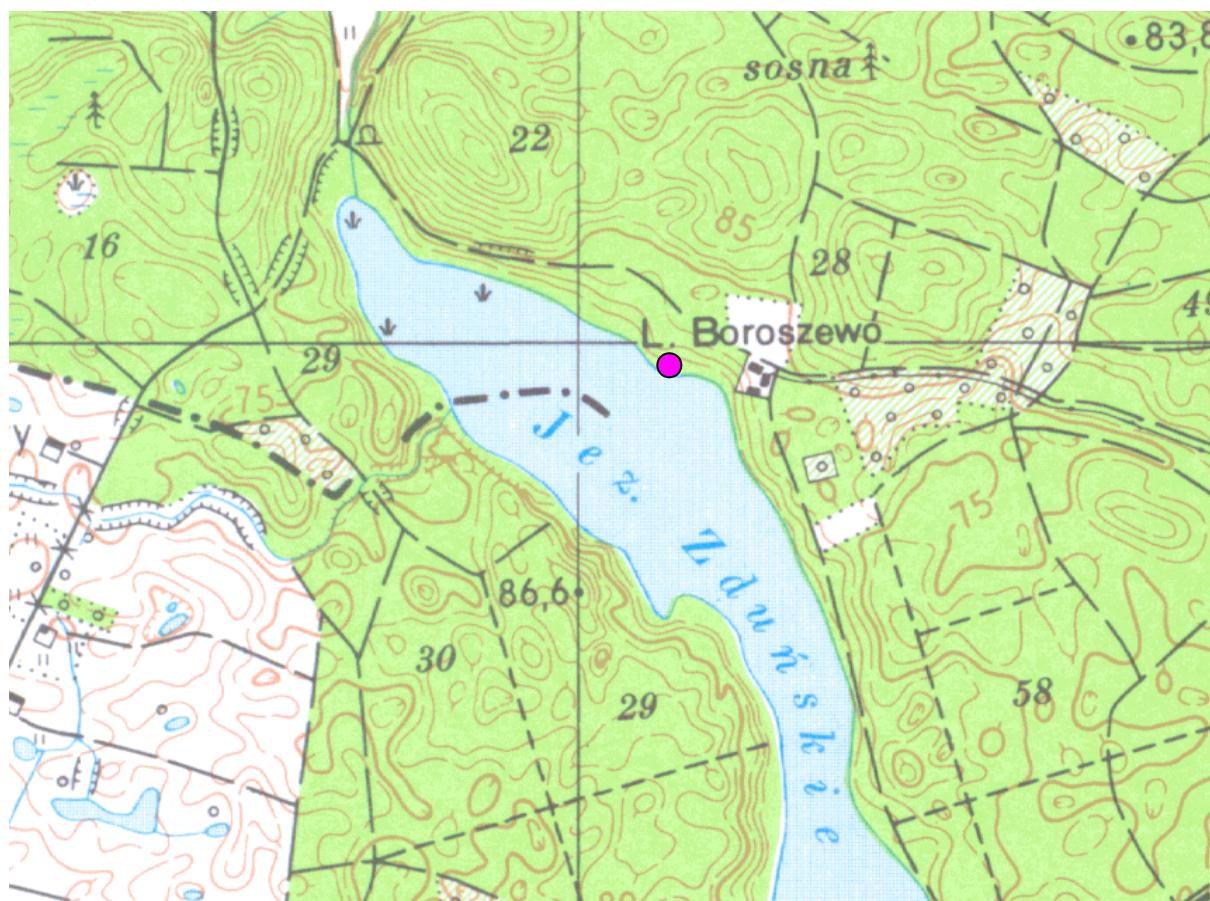
Kąpielisko nad Jeziorem Zduńskim przy Leśniczówce Boroszewo

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	TCZEW
Miejscowość	BOROSZEWO

Orientacja:

Kąpielisko zlokalizowane jest na północnym brzegu jeziora Zduńskiego w terenie zalesionym, w pobliżu Leśniczówki Boroszewo, przy drodze Zduny-Boroszewo.

Stan istniejący:

Teren kąpieliska zalesiony, zejście do jeziora strome, plaży brak, pozostałości prowizorycznego pomostu oraz infrastruktury parkingu leśnego (stoły, ławy, toaleta). Istniejące miejsca postoju pojazdów.

Zakres proponowanych prac:

- montaż pomostu drewnianego,
- montaż ławeczek, wiat, śmietników oraz innej infrastruktury miejsca odpoczynku,
- montaż tablic ekologiczno-edukacyjnych,
- budowa toalet...

Kąpielisko nad Jeziorem Waćmierek w Waćmierku

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	TCZEW
Miejscowość	WAĆMIEREK

Orientacja:

Kąpielisko zlokalizowane jest na północno-wschodnim brzegu jeziora, w pobliżu zjazdu z drogi krajowej nr 22.

Stan istniejący:

Teren kąpieliska wyłaskoczony, zejście do jeziora dobre, zarośnięte roślinnością, brzeg podmokły, plaży brak, brak infrastruktury brzegowej. Nad jeziorem istniejące miejsce parkingowe bez elementów infrastruktury, w przeszłości stoły i ławy.

Zakres proponowanych prac:

- bagrowanie strefy przybrzeżnej w obrębie kąpieliska,
- nawiezenie i rozplantowanie piasku,
- montaż pomostu drewnianego,
- montaż ławeczek, wiat, śmietników,
- budowa toalet, przebieralni, budynku socjalno-magazynowego dla obsługi kąpieliska,
- budowa miejsc parkingowych...

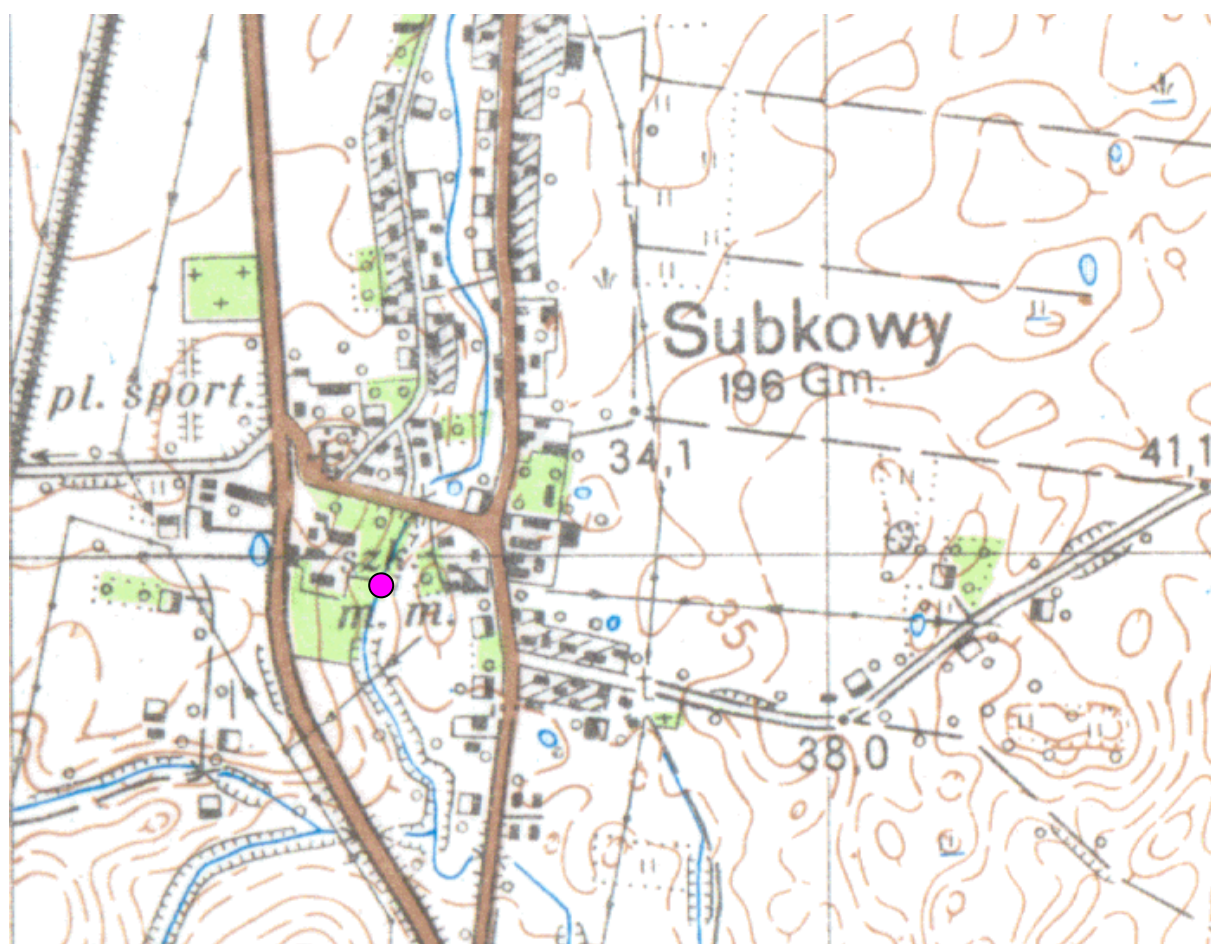
Ścieżka edukacyjna NAD DRYBOKIEM w Subkowach

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	SUBKOWY
Miejscowość	SUBKOWY

Orientacja:

Ścieżka edukacyjna zlokalizowana w Subkowach, na terenie parku przyszkolnego w pobliżu przepływającej strugi o nazwie Drybok.

Stan istniejący:

Ścieżka edukacyjna wraz z „zieloną klasą” oddana do użytku w czerwcu 2004 r. 9 tablic z informacjami ekologiczno-geograficznymi a także historycznymi (kościół parafialny). Spora część tablic częściowo zniszczona (wandalizm, warunki atmosferyczne, upływ czasu), brak elementów infrastruktury „zielonej klasy”, teren parku nieuporządkowany.

Zakres proponowanych prac:

- projekty i wykonanie nowych tablic (nowe plansze oraz stelaże),
- budowa infrastruktury „zielonej klasy”,
- budowa elementów „ścieżki zdrowia” nad brzegiem Dryboku,
- uporządkowanie terenu parku,
- wycięcie dzikich zakrzewień, plantowanie terenu,
- nasadzenia krzewów ozdobnych, drzew...

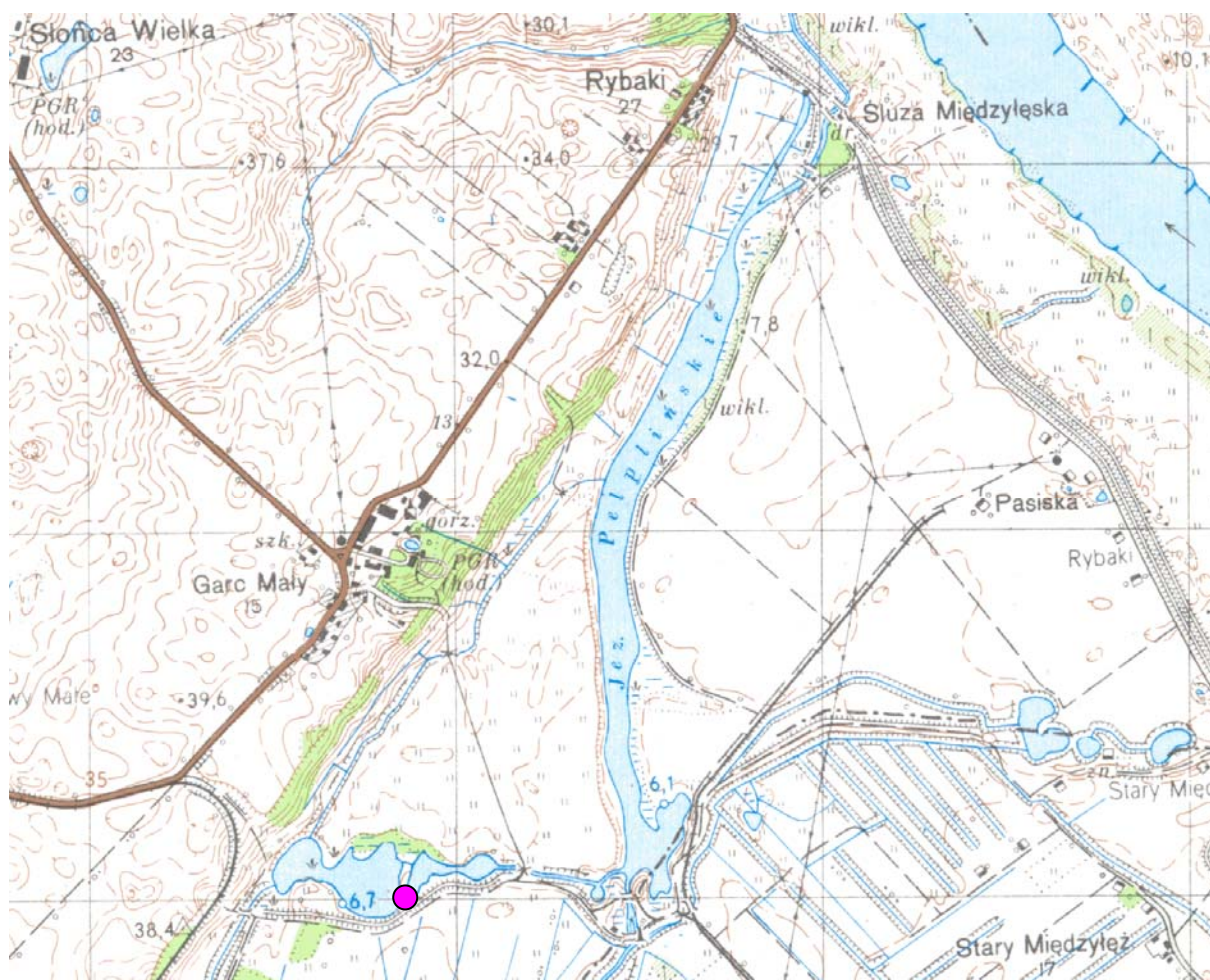
Kąpielisko nad Jeziorem Pelplińskim Małym

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	SUBKOWY
Miejscowość	MAŁY GARC

Orientacja:

Kąpielisko zlokalizowane jest na Nizinie Walichnowskiej, na południowym brzegu jeziora Pelplińskiego Małego.

Stan istniejący:

Teren kąpieliska wypłaszczony, zejście do wody dobre, plaża gliniasto-trawiasty, brak infrastruktury brzegowej.

Zakres proponowanych prac:

- bagrowanie strefy przybrzeżnej w obrębie kąpieliska,
- nawiezenie i rozplantowanie piasku,
- montaż pomostu drewnianego,
- montaż ławeczek, wiat, śmietników,
- budowa toalet, przebieralni, budynku socjalno-magazynowego dla obsługi kąpieliska,
- budowa miejsc parkingowych...

Kąpielisko nad Jeziorem Gętomie w Gętomiu

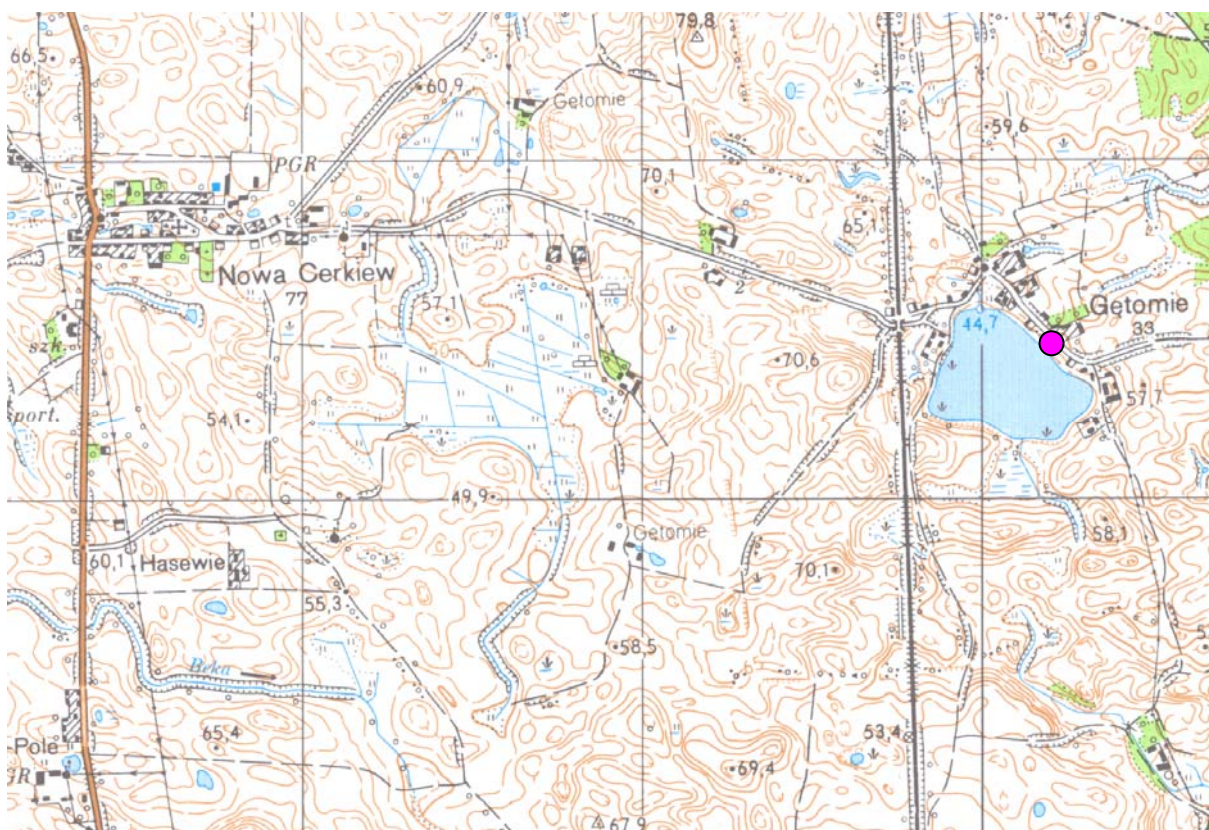
Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat
Gmina
Miejscowość

TCZEWSKI
MORZESZCZYN
GĘTOMIE

Orientacja:

Kąpielisko zlokalizowane jest na wschodnim brzegu jeziora Gętomie w obrębie wsi Gętomie.

Stan istniejący:

Teren kąpieliska nierówny, zejście do wody dobre, dość strome, plaża trawiasta, zakrzaczona, infrastruktura brzegowa zniszczona.

Zakres proponowanych prac:

- bagrowanie strefy przybrzeżnej w obrębie kąpieliska,
- nawiezenie i rozplantowanie piasku,
- montaż pomostu drewnianego,
- montaż schodów lub bezpiecznego zejścia,
- montaż ławeczek, wiat, śmietników,
- budowa toalet, przebieralni, budynku socjalno-magazynowego dla obsługi kąpieliska...

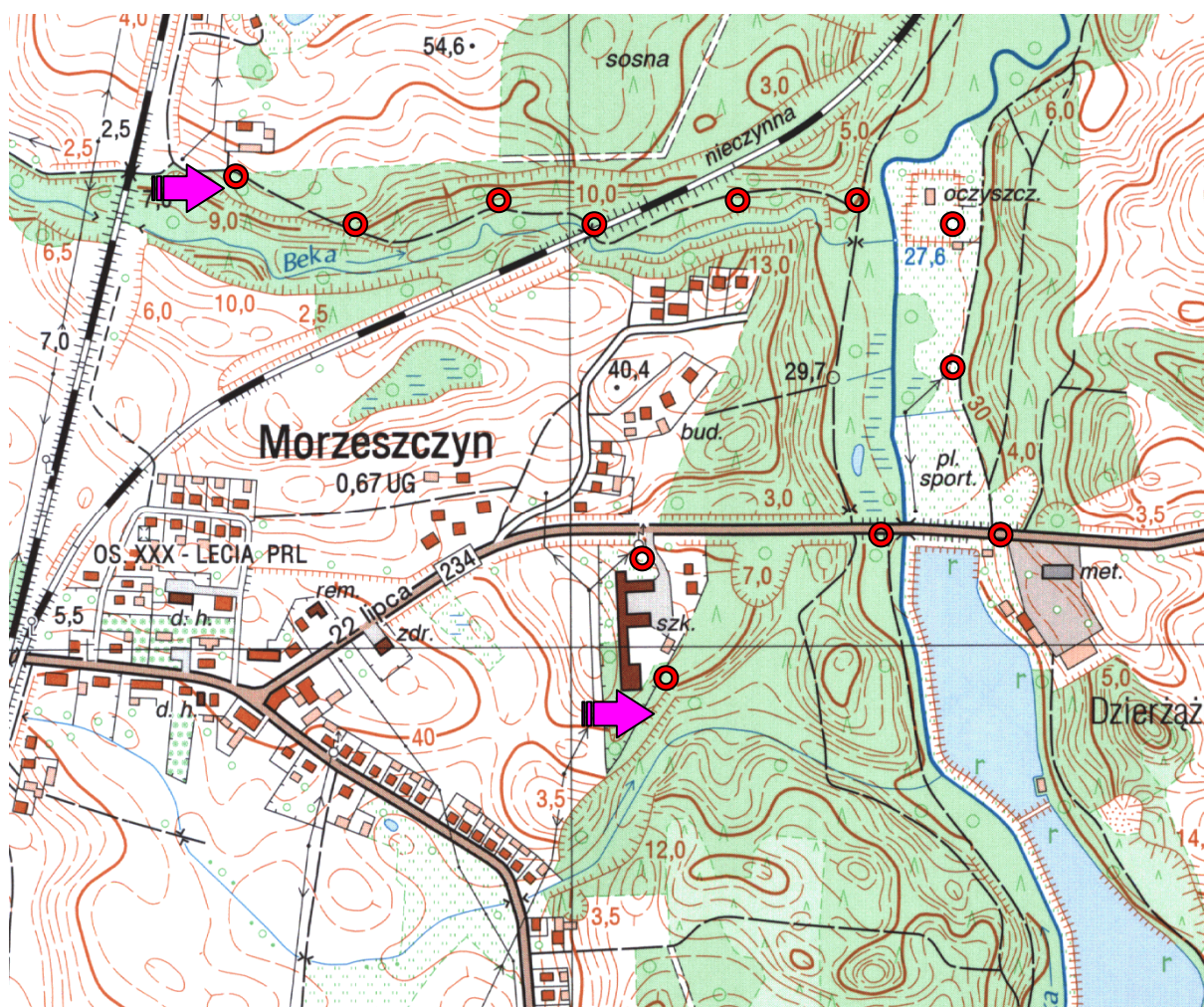
Ścieżka edukacyjna BEKA i JANKA w Morzeszczynie

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	MORZESZCZYN
Miejscowość	MORZESZCZYN

Orientacja:

Teren ścieżki (ścieżek) edukacyjnej zlokalizowany jest w obszarze zalesionym na północny wschód od miejscowości Morzeszczyn, w dolinie rzeki Janki i głębokim wąwozie (jarze) rzeczki Beki. Długość tras nie przekracza 1-2 km.

Stan istniejący:

Teren zalesiony, niezagospodarowany, ogólnie dostępny.

Zakres proponowanych prac:

- koncepcja przebiegu trasy (tras)
- projekty i wykonanie tablic (planszy oraz stelaży),
- budowa infrastruktury towarzyszącej („zielona klasy”, ogródek meteo, punkty pomiarów parametrów wody),
- budowa elementów „ścieżki zdrowia” w jarze nad rzeczką Beką,
- budowa elementów ścianki wspinaczkowej na moście kolejowym na nieczynnej lini,
- budowa kładki nad Janką na wysokości oczyszczalni ścieków...

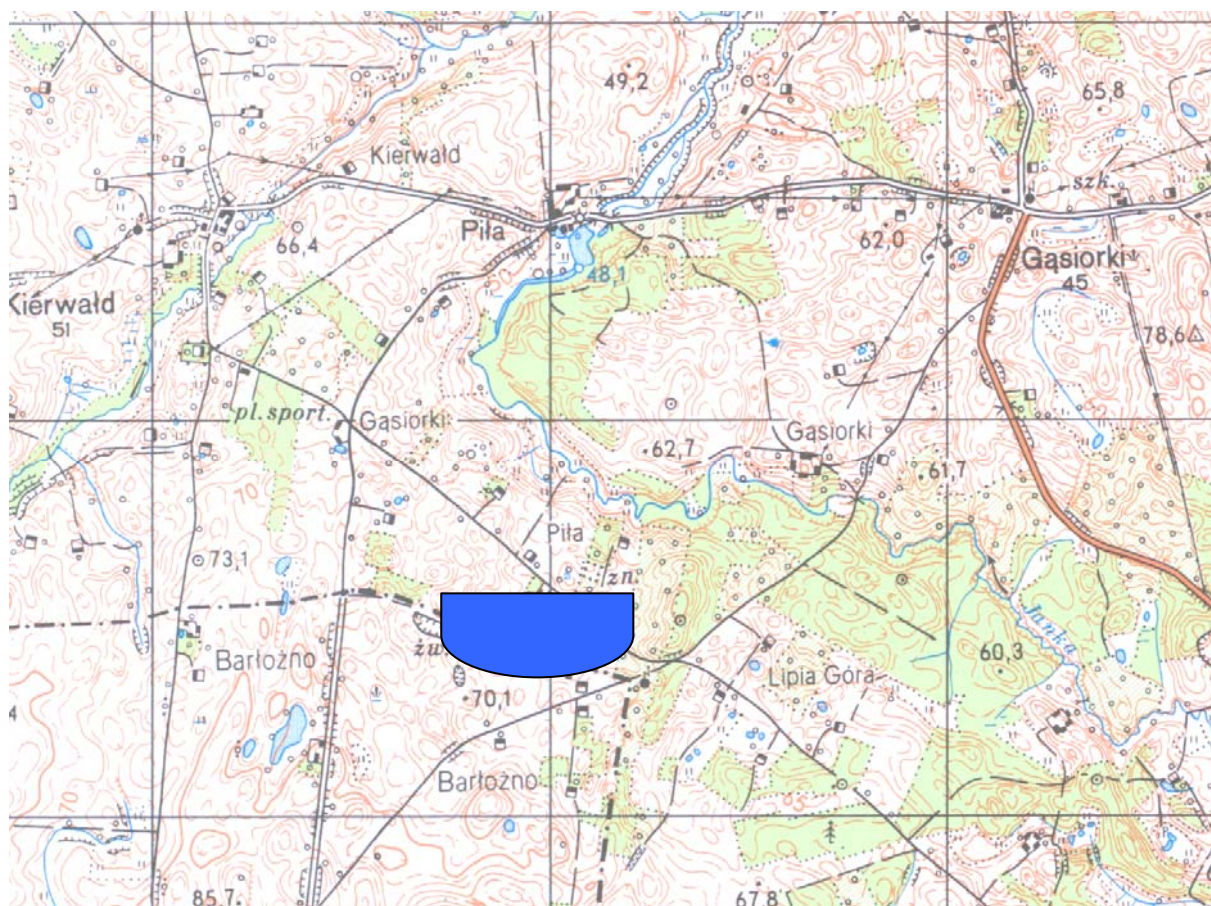
Ośrodek Szkolenia Podwodnego nad Jeziorem Szmaragdowym w Pile

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	MORZESZCZYN
Miejscowość	PIŁA

Orientacja:

Miejsce to wyrobisko po eksploatacji kruszywa zlokalizowane przy drodze gruntowej Piła-Lipia Góra w bezpośredniej bliskości pasa drogowego autostrady A1.

Stan istniejący:

Teren odkryty, ogrodzony, dostęp ograniczony, brak zagospodarowania.

Zakres proponowanych prac:

- przygotowanie drogi dojazdowej w pobliże lustra wody,
- oddzielenie terenu przeznaczonego dla nurków od pozostałej części (plaża),
- montaż pomostu drewnianego,
- montaż podwodnych elementów uatrakcyjniających nurkowanie (wraki samochodów, jednostek pływających, platformy ćwiczebne, betonowe kręgi, rury, itp.)
- montaż ławeczek, wiat, śmietników,
- budowa toalet, przebieralni, budynku socjalno-magazynowego dla obsługi ośrodka,

Szlak kajakowy rzeki Janki

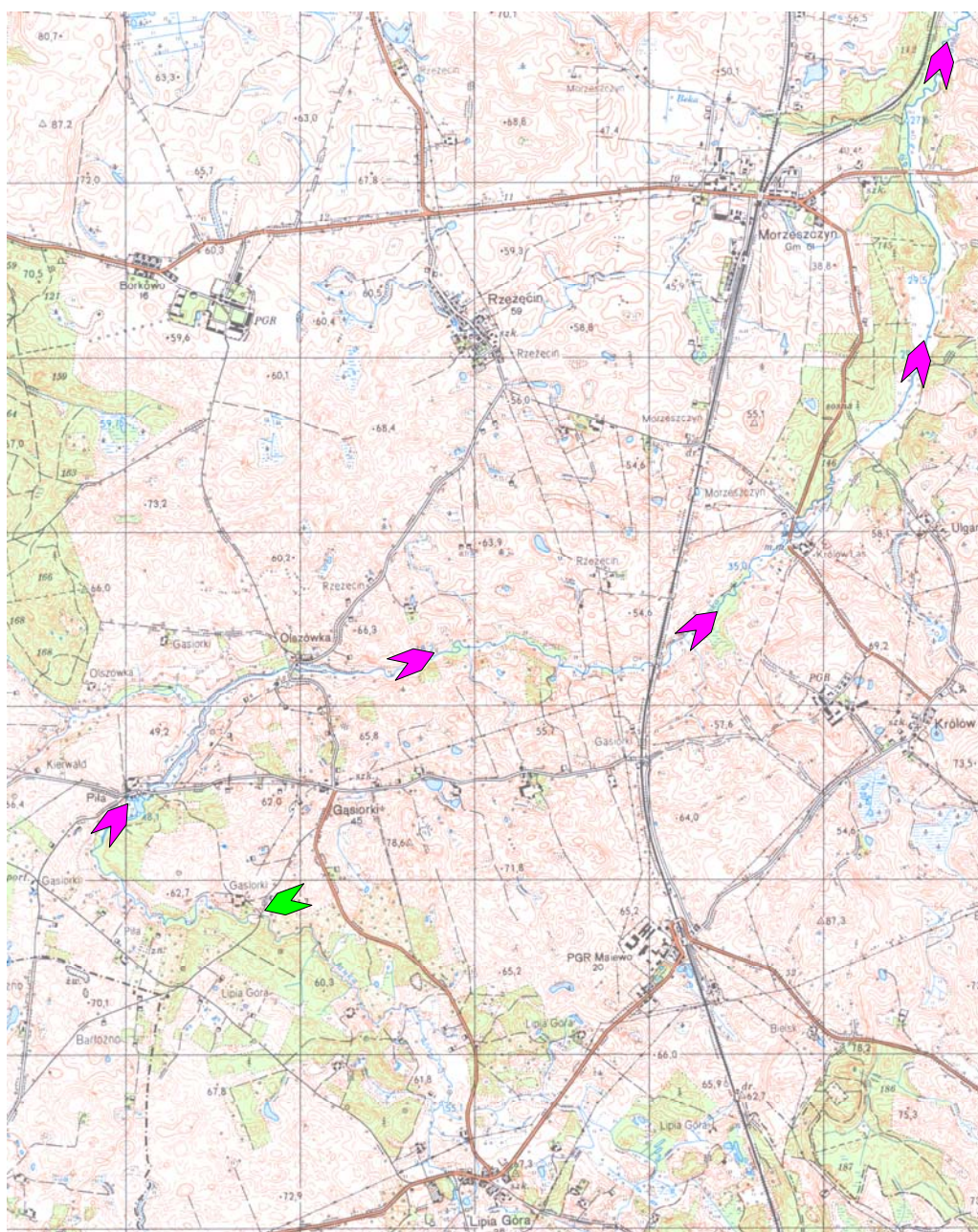
Charakterystyka punktu

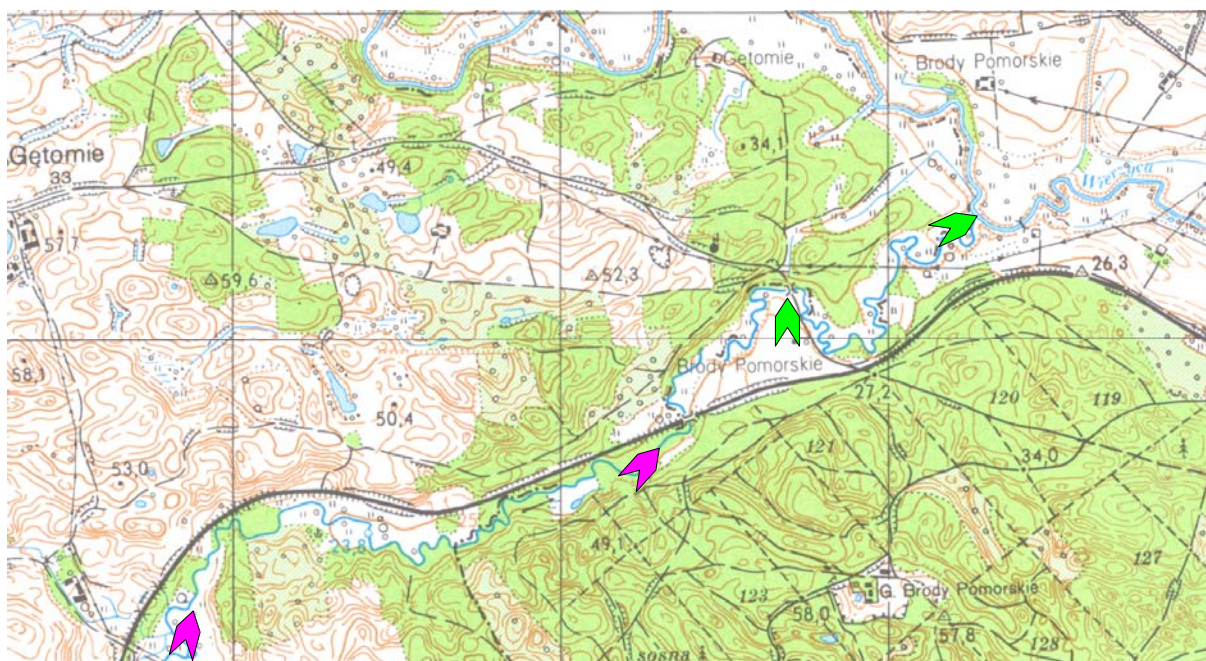
Położenie:

Powiat
Gmina
Miejscowość

TCZEWSKI
MORZESZCZYN
MORZESZCZYN

Orientacja:

Szlak kajakowy o długości ponad 15 km. Możliwość wodowania na moście na drodze Gasiorki-Barłozno, najkorzystniej kończyć lądowaniem na moście na drodze Kulice-Brody Pomorskie lub płynąć do ujścia Janki do Wierzycy i dalej Wierzycą.

Stan istniejący:

Szlak kajakowy uciążliwy, dostępny jedynie dla kajaków jednoosobowych, dla wprawionych kajakarzy, trudny do pokonania, liczne zwalone drzewa, zakręty, nurt miejscami wartki, spora ilość przenosek. Brak zagospodarowania ułatwiającego wodowanie, lądowanie i pokonywanie przeszkód, brak oznakowania oraz informacji. Szlak dostępny przez większość części roku.

Zakres proponowanych prac:

- budowa trapów umożliwiających lądowanie i wodowanie w pobliżu przenosek,
- ustawienie tablic informacyjnych na szlaku...

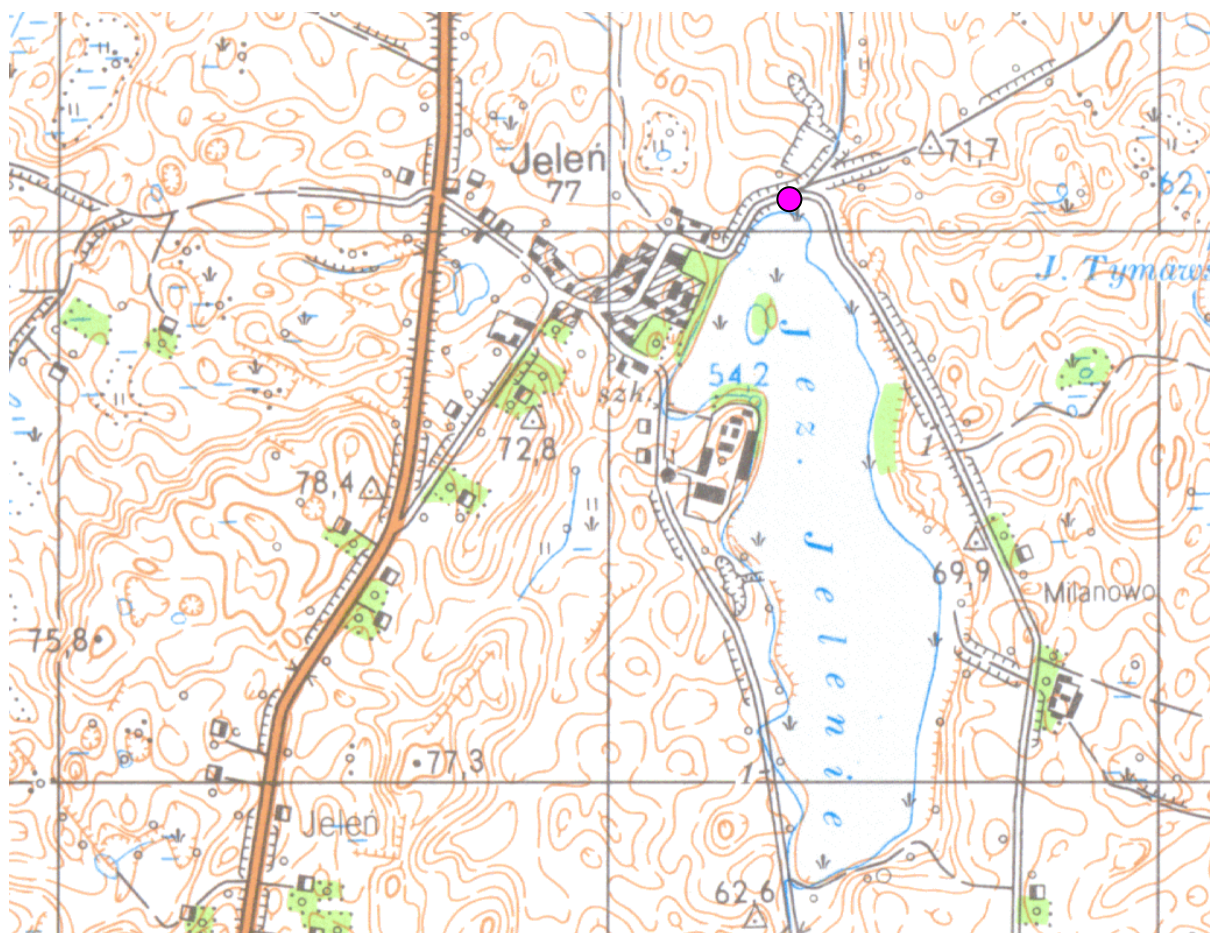
Kąpielisko nad Jeziorem Jelenie w Jeleniu

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	GNIEW
Miejscowość	JELEŃ

Orientacja:

Kąpielisko zlokalizowane jest na północnym brzegu jeziora, w pobliżu drogi Jeleń-Tymawa.

Stan istniejący:

Teren kąpieliska wypłaszczony, zejście do jeziora dobre, urządzona plaża, brak infrastruktury. Miejsc parkingowych brak.

Zakres proponowanych prac:

- nawiezenie i rozplantowanie piasku,
- montaż pomostu drewnianego,
- montaż ławeczek, wiat, śmietników...

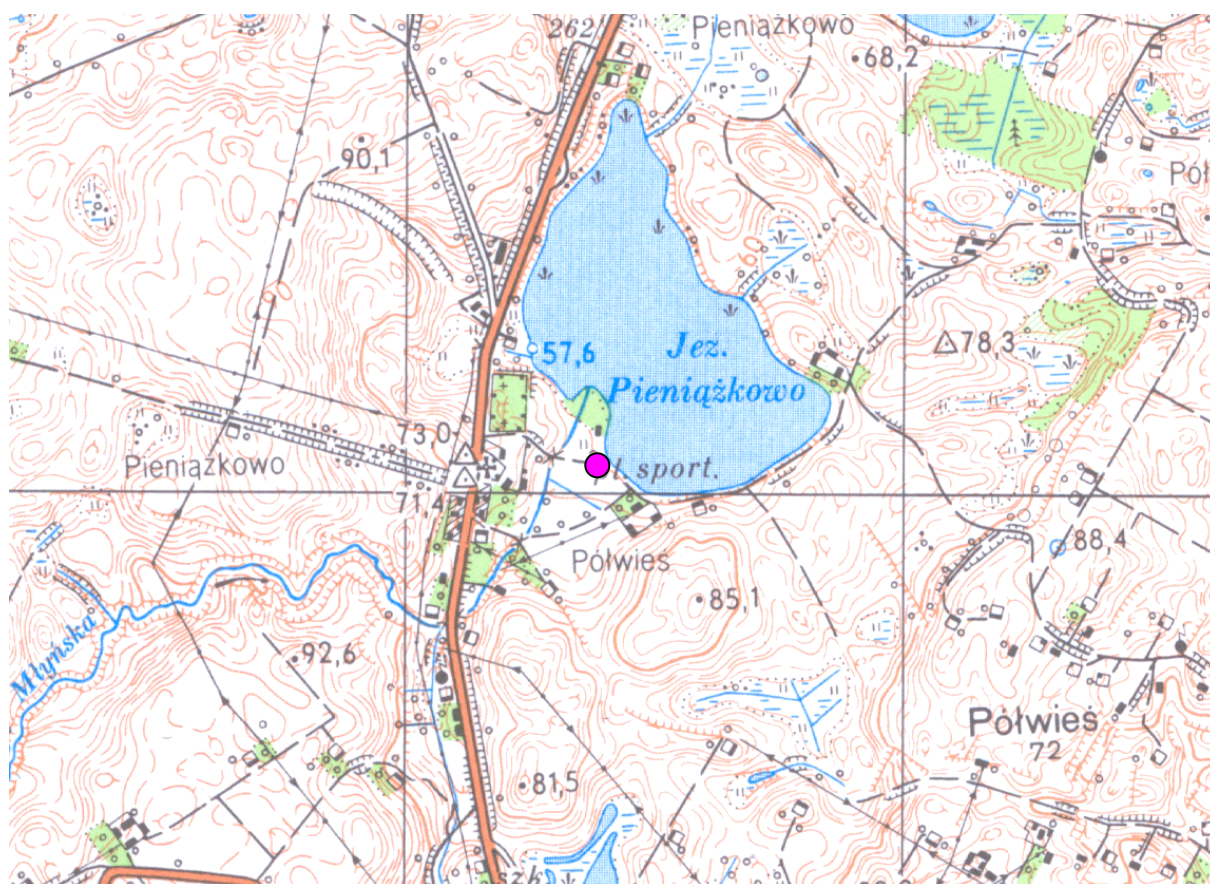
Kąpielisko nad Jeziorem Pieniążkowskim w Pieniążkowie

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	GNIEW
Miejscowość	PIENIAŻKOWO

Orientacja:

Kąpielisko zlokalizowane jest na południowym brzegu jeziora, w obrębie wsi Pieniążkowo.

Stan istniejący:

Teren kąpieliska wyłaskoczony, zejście do jeziora dobre, urządzona plaża - gminne kąpielisko niestrzeżone, nad brzegiem boisko do gry w siatkówkę. Miejsca parkingowe w pobliżu, przy cmentarzu.

Zakres proponowanych prac:

- uzupełnienie piasku,
- montaż ławeczek, wiat, śmietników,
- budowa toalet, przebieralni, budynku socjalno-magazynowego dla obsługi kąpieliska ...

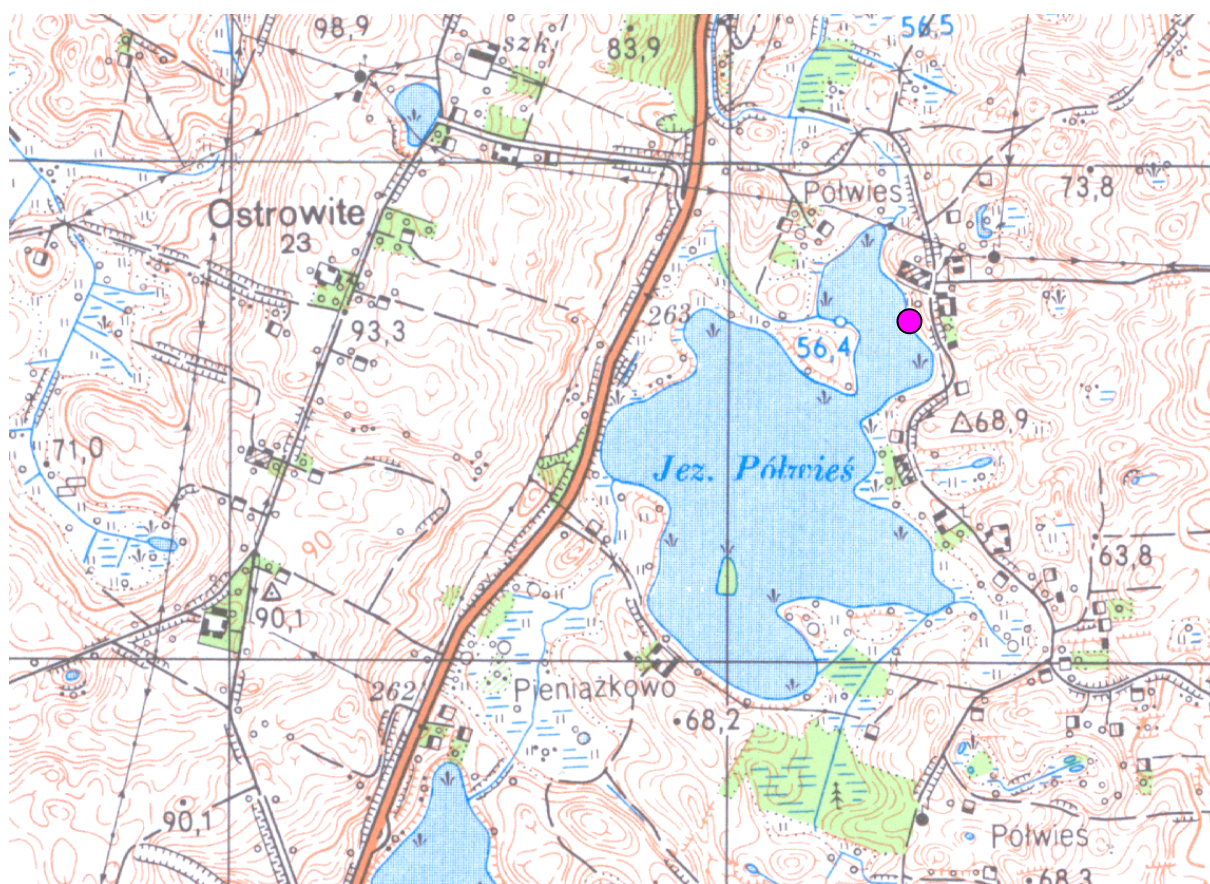
Kąpielisko nad Jeziorem Półwieś w Półwi

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	GNIEW
Miejscowość	PÓLWIEŚ

Orientacja:

Kąpielisko zlokalizowane jest na północnym brzegu jeziora, w obrębie wsi Półwieś.

Stan istniejący:

Teren kąpieliska wypłaszczony, zejście do jeziora dobre, urządzona plaża - gminne kąpielisko niestrzeżone, nad brzegiem pomost, wiaty, śmietniki, boisko do gry w siatkówkę. Miejsca parkingowe w pobliżu.

Zakres proponowanych prac:

- uzupełnienie piasku,
- montaż ławeczek, wiat, śmietników,
- budowa toalet, przebieralni, budynku socjalno-magazynowego dla obsługi kąpieliska...

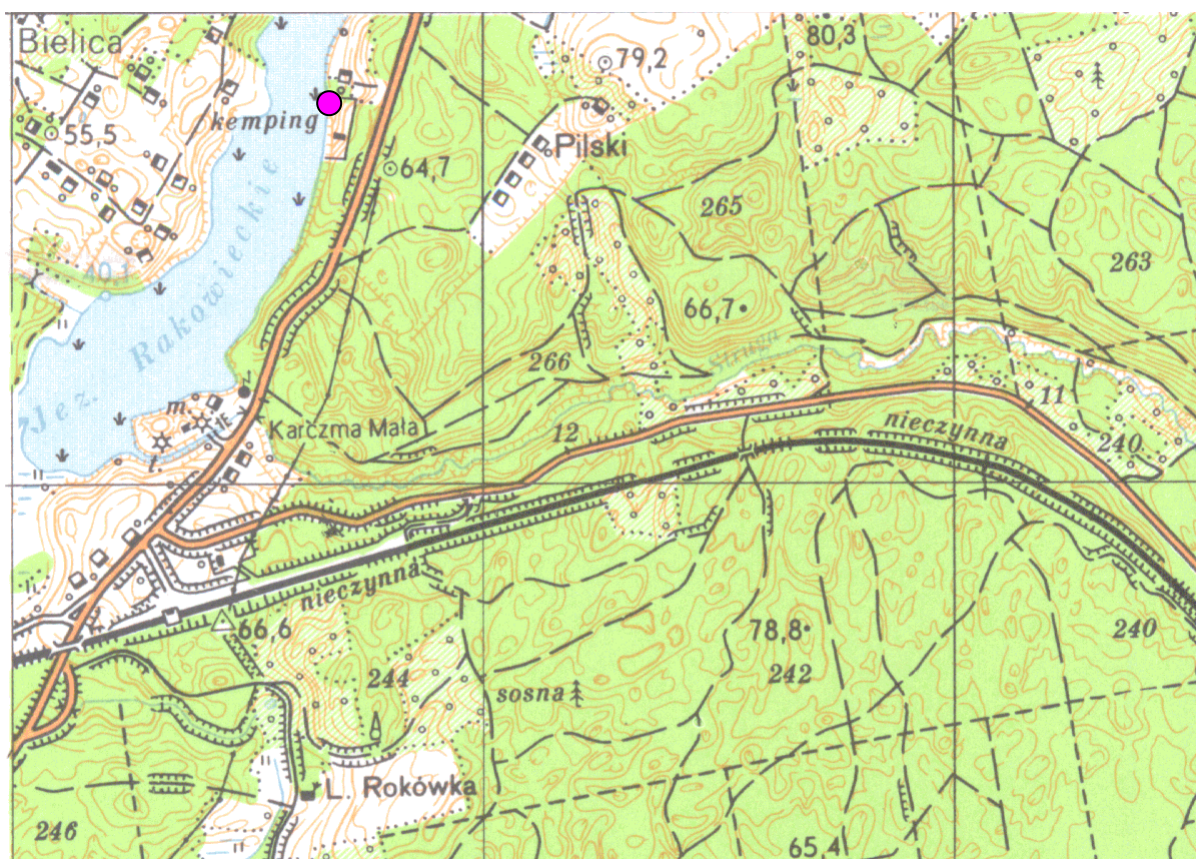
Kąpielisko nad Jeziorem Rakowieckim w Rakowcu

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	GNIEW
Miejscowość	RAKOWIEC

Orientacja:

Kąpielisko zlokalizowane jest na wschodnim brzegu jeziora, w pobliżu Zajazdu GNIEWKO przy drodze krajowej nr 1.

Stan istniejący:

Teren kąpieliska wypłaszczony, zejście do jeziora bardzo dobre, urządzona plaża z infrastrukturą nadbrzeżną (pomosty, brodziki, wieżyczka), gminne kąpielisko strzeżone z budynkiem socjalno-magazynowym. Nad jeziorem ławki, stoły, toalety. Przy zajeździe dogodne miejsca parkingowe.

Nie wymagane są prace inwestycyjne a jedynie utrzymaniowe...

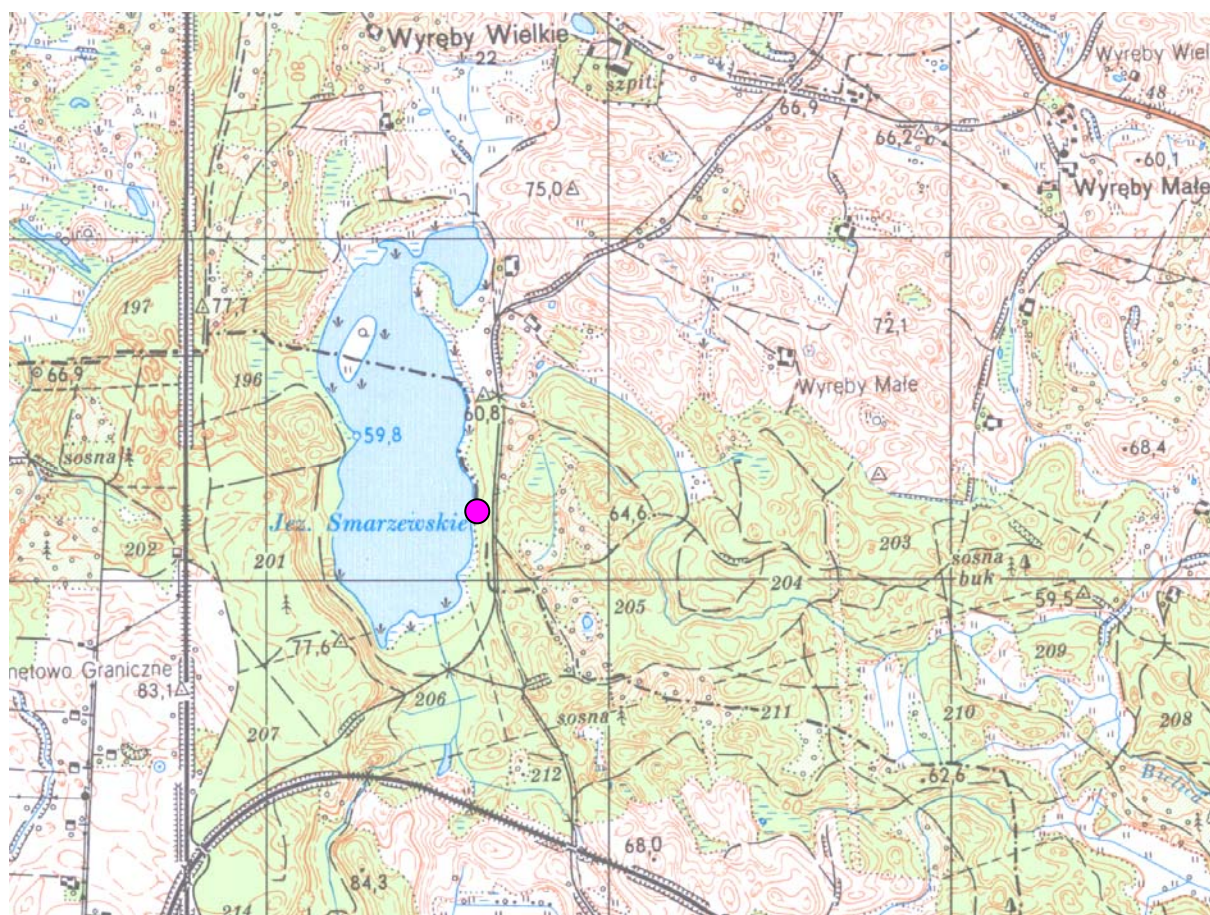
Kąpielisko nad Jeziorem Smarzewskim w Wyřebach

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	GNIEW
Miejscowość	WYREBY

Orientacja:

Kąpielisko zlokalizowane jest na wschodnim brzegu Jeziora Smarzewskiego, w pobliżu punktu czerpania wody.

Stan istniejący:

Teren kąpieliska wypłaszczony, zejście do jeziora dobre, zarośnięte roślinnością, plaży brak, brak infrastruktury brzegowej. W pobliżu niewydzielone miejsce parkingowe bez elementów infrastruktury. Punkt czerpania wody, który determinuje brak możliwości lokalizacji stołów, ław oraz wiat.

Zakres proponowanych prac:

- bagrowanie strefy przybrzeżnej w obrębie kąpieliska,
- utwardzenie strefy pomiędzy drogą gruntową a lustrem wody,
- nawiezienie i rozplantowanie piasku,
- montaż pomostu drewnianego lub betonowo-drewnianego (punkt czerpania wody)...

Szlak kajakowy rzeki Wierzycy

Charakterystyka punktu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	GNIEW, PELPLIN
Miejscowość	GNIEW, PELPLIN

Orientacja:

Stan istniejący:

Szlak kajakowy o długości ponad 45 km (w całości ok. 130 km). Szlak kajakowy nieuciążliwy, w dolnym odcinku dostępny nawet dla niewprawionych kajakarzy, spora ilość przenosek, miejsca brak możliwości płynięcia ze względu na zwalone drzewa. Brak zagospodarowania ułatwiającego wodowanie, lądowanie i pokonywanie przeszkód, brak oznakowania oraz informacji. Szlak dostępny przez większość część roku.

Zakres proponowanych prac w wybranych miejscach:

- bagrowanie strefy przybrzeżnej,
- umocnienie brzegu,
- montaż trapów i pomostów ułatwiających lądowanie i wodowanie w pobliżu przenosek,
- ustawienie tablic informacyjnych na szlaku,
- montaż ławeczek, wiat, śmietników,
- budowa toalet,
- budowa chodników oraz dróg dojazdowych do miejsc wodowań...

Ścieżka edukacyjna STRUGA MŁYŃSKA w Opaleniu

Charakterystyka obiektu

Położenie:

Powiat	TCZEWSKI
Gmina	GNIEW
Miejscowość	OPALENIE

Orientacja:

Teren ścieżki edukacyjnej zlokalizowany jest w obszarze zalesionym na zachód od miejscowości Opalenie, na północ od drogi krajowej nr 90, w dolinie Młyńskiej Strugi. Rzeka płynie w dość głębokim wąwozie, na zboczach, którego ustanowiono ochronę rezerwatową: Rezerwat Opalenie Górne i Opalenie Dolne. Długość trasy nie przekracza 2-3 km.

Stan istniejący:

Teren zalesiony, niezagospodarowany, poza ochroną rezerwatową ogólnie dostępny. Ośrodek Edukacji Leśnej zlokalizowany przy Leśniczówce Opalenie (ok. 1,5 km na północ).

Zakres proponowanych prac:

- koncepcja przebiegu trasy,
- projekty i wykonanie tablic (planszy oraz stelaży),
- budowa infrastruktury towarzyszącej (ławki, wiata, kosze na śmieci),
- budowa kładki (mostku) nad Młyńską Strugą...

7. Rozwój turystyki wodnej w planach rozwoju i dokumentach strategicznych obszaru LGD

Głęboka analiza dostępnych materiałów, dokumentów oraz strategii przedmiotowego obszaru (gminy Tczew, Subkowy, Pelplin, Morzeszczyn oraz Gniew) ukazały niewielkie zainteresowanie rozwojem turystyki wodnej w tych dokumentach. W kilku miejscach można odnaleźć zapisy odnoszące się do planowanych inwestycji z zakresu turystyki nadwodnej:

Gmina Tczew

- Urządzenie miejsc wypoczynku nad jeziorami: Damaszką plus park 2009-2010
- Urządzenie miejsca wypoczynku w Swarżynie nad stawem w centrum wsi 2010-2012

Gmina Gniew

- Budowa wiślanej przystani żeglugi turystycznej, promenady wiślanej oraz mariny łodzi turystycznych i sportowych przy wzgórzu zamkowym w Gniewie
- Budowa i rozbudowa kąpielisk wiejskich w Rakowcu, Pieniążkowie oraz Półwsi

Gmina Pelplin

- Budowa przystani kajakowej na rzece Wierzycy w Pelplinie i w Stockim Młynie.

8. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć turystyki wodnej

Środki mogą pochodzić z następujących źródeł:

- A) Fundusze unijne w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (oś 4 - LEADER), w ramach wdrażania lokalnych strategii rozwoju na Kociewiu (inwestycje w bazę prywatną, publiczną infrastrukturę turystyczną, system obsługi turystów, wsparcie planistyczne, działania promocyjne, szkolenia);
- B) Fundusze unijne w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (szkolenia dla kadr obsługi produktu);
- C) Środki publiczne samorządów kociewskich (infrastruktura szlaków i towarzysząca, system obsługi produktu, promocja);
- D) Środki PGL Lasy Państwowe (w ramach budżetów nadleśnictw): infrastruktura szlaków i towarzysząca;
- E) Środki dla mikroprzedsiębiorców z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Woj. Pomorskiego - inwestycje w bazę prywatną, poszerzanie oferty turystycznej podmiotów komercyjnych;
- F) Środki z innych funduszy i programów ekologicznych, np. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: infrastruktura chroniąca zasoby wodne, promocja zachowań proekologicznych;
- G) Dotacje z poziomu regionalnego i krajowego: (infrastruktura szlaków, promocja).
- H) Środki prywatne inwestorów turystycznych: inwestycje w bazę prywatną, system obsługi;

Szczególnym zainteresowaniem wśród potencjalnych beneficjentów jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Celem programu w części, w której przewidziano wsparcie dla rozwoju turystyki na obszarach wiejskich, jest poprawa jakości życia poprzez różnicowanie gospodarki wiejskiej, prowadzące do wzmocnienia potencjału ekonomicznego oraz restrukturyzację i modernizację gospodarstw rolnych (Oś 3. Programu). Wsparcie rozwoju usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem (działalność agroturystyczna i gospodarcza prowadzona przez rolników) przewidziano w ramach dwóch działań: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.

Działanie „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” przeznaczone będzie m.in. na rozwój działalności w zakresie: rzemiosła lub rękodzielnictwa oraz usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem. Działanie „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” obejmie pomoc podmiotom spełniającym kryteria mikroprzedsiębiorców. Przeznaczona ona będzie z tytułu inwestycji związanych z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw, działających m.in. w zakresie: rzemiosła lub rękodzielnictwa oraz usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem.

Wsparcie projektów m.in. z zakresu odnowy wsi przewidziano w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”. Obejmie ono m. in. takie przedsięwzięcia, jak: remonty, przebudowy i wyposażenie obiektów pełniących funkcje społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, w tym obiektów zabytkowych; remonty, przebudowy i wyposażenie obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym zachowaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji, sztuki lub kultury; budowa lub remonty publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych i społeczno-kulturalnych; zakup obiektów zabytkowych lub charakterystycznych dla

tradycji lokalnego budownictwa oraz ich adaptacja na cele publiczne; odnawianie, eksponowanie lub konserwacja lokalnych pomników historii, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci. Beneficjentami tego działania mogą być gminy, instytucje kultury, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz organizacje pozarządowe, mające status organizacji pożytku publicznego.

Ponadto w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 wdrażana będzie Oś 4 Leader. W tej osi również przewidziane są powyższe działania w tych samych typach przedsięwzięć. Inna jest jedynie ścieżka pozyskania funduszy - poprzez lokalną grupę działania. Dodatkowo pomoc będzie skierowana na m.in. „Wdrażanie projektów współpracy”, które mogą być oparte na zasobach wodnych i w tych obszarach być realizowane.

